

AVRUPA BİRLİĞİNE GİRİŞ SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE KOBİ'LERE DESTEK VEREN BİR KURULUŞ: KOSGEB*

Özet

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), 20 Nisan 1990 tarih ve 3624 sayılı Kanunla kurulmuştur. Türkiye'de; KOBİ'lere teknik ve finansal destek sağlayan, danışmanlık hizmeti veren ve girişimciliğin gelişmesine yardımcı olan en önemli kuruluş KOSGEB'dir. Araştırmada KOSGEB'in faaliyetleri incelenmiştir. KOSGEB; 2003 yılında yeniden yapılanmıştır ve bürokrasiyi azaltarak destek çeşitlerini ve miktarlarını arttırmıştır. 2004 yılında 40.000 KOBİ KOSGEB tarafından analiz edilmiştir. KOSGEB'in faaliyetleri; daha çok sayıda KOBİ tarafından bilinmekte ve destek talepleri artmaktadır.

Anahtar Sözcükler: KOSGEB, KOBİ, Girişimcilik

AN ORGANISATION SUPPORTING SMEs IN TURKEY WHILE IN JOINING PROCESS OF THE EUROPEAN UNION: KOSGEB

Small and Medium Industry Development Organization (KOSGEB) has been established in 20th April, 1990 with a special Act. No: 3624. KOSGEB is an important organization to provide technical, financial, consultancy services, and improvements of entrepreneurship for SMEs in Turkey. In this study, activities of KOSGEB have been investigated. KOSGEB has been restructured in 2003, the organization has reduced bureaucracy, also added more variety and values of support of its activities. In 2004, 40.000 SMEs have been analyzed by KOSGEB. More SMEs have recognized KOSGEB activities and require the KOSGEB support.

Key Words: KOSGEB, SMEs, Entrepreneurship

---

* Yard. Doç. Dr. Burhan Aydemir, Balıkesir Üniversitesi Öğretim Üyesi Balıkesir KOSGEB Sinerji Odağı Müdürü

Giriş

Bir ülkenin sosyo-ekonomik yapısı içinde sanayileşmenin, kentleşmenin ve demokratikleşmenin önemli unsurunu KOBİ'ler oluşturur. KOBİ'ler konusunda yapılan çalışmalar; bu işletmelerin topluma dinamizmi kazandırdıklarını, esnek üretim yapısına sahip olduklarını, bölgelerarası dengeli büyümede etkili olduklarını, istihdam ve ihracatta önemli paylara sahip olduğunu göstermektedir (TOBB 2004). Günümüzde yeni işlerin çoğu, büyük firmalardan daha çok, küçük işletmeler tarafından yapılmakta ve bu eğilim giderek artmaktadır (TİSK 2004).

KOBİ'lerle birlikte ele alınan en önemli konu, girişimcilik olgusudur. Piyasa ekonomisinin dünyada hakim olması ve devletin ekonomik faaliyetlerden çekilerek yerini özel teşebbüs ve girişimcilere bırakması, girişimcilerin önemini artırmıştır (Tekin 2005).

Son yıllarda yaşanan gelişmeler girişimcileri, ekonominin çok önemli bir aktörü haline getirmiştir. Öyleki, ekonominin başarısının büyük ölçüde girişimcilerin başarısına bağlı olduğu söylenebilir (Eyüboğlu 2003). Girişimciler, piyasa ekonomisinin lokomotifler ve onların başarıları, topluma zenginlik ve yeni iş imkanları, tüketicilere de daha çok seçme imkanı sağlar (TİSK 2004).

1980'li yıllardan beri gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde -yukarıda açıklanan nedenlerle- küçük ve orta boy işletmeler (KOBİ) ve girişimcilik konuları üzerinde önemle durulmakta, finansal ve diğer araçlarla KOBİ'ler ve girişimciler desteklenmektedir. Başta sanayileşmiş ülkeler olmak üzere tüm ülkeler; KOBİ'lerin doğması, büyümesi ve gelişmesini sağlayacak politikalar üretmek"te ve uygulamaktadır. Türkiye'de de 1980'li yılların sonundan itibaren başlayan KOBİ'lere yönelik bir destek sistemi oluşturma çabaları, Gümrük Birliği ile daha çok önem kazanmıştır (DPT 200i).

KOSGEB ve ilgili diğer kuruluşlarca birlikte hazırlanan "Türkiye Sanayi Politikası" çalışması, Yüksek Planlama Kurulu'nun 30.09.2003 tarih ve 2003/44 sayılı Kararı ile onaylanmıştır. Türkiye Sanayi Politikası dokümanı içinde yer alan KOBİ politikasının temel amacı, KOBİ'lerin verimliliklerinin, katma değer içindeki paylarının ve uluslararası rekabet güçlerinin artırılmasıdır (DPT 2003j).

AB'ye uyum sürecinde; KOBİ'lerin rekabet güçlerini arttırmak ve ulusal düzeyde KOBİ politikalarının uygulanmasını sağlamak için "KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı"

hazırlanmış ve Yüksek Planlama Kurulunun 10.11.2003 tarih ve 2003/57 sayılı kararı ile onaylanmıştır (DPT 2004i).

1990 yılında faaliyete başlayan KOSGEB; finansman, teknoloji, ar-ge, pazar araştırma, yurtiçi ve dışı fuarlara katılma, nitelikli eleman, girişimcilik ve benzeri desteklerle üretimden pazarlamaya kadar KOBİ'lere ve sektöre hizmet götüren en önemli kamu kuruluşudur. KOBİ'lere hizmet veren diğer kuruluşlar arasında; TOSYÖV (Türkiye Orta Ölçekli İşletmeler Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticileri Vakfı), TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu), TES-AR (Türkiye Esnaf Sanatkar ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü), MEK-SA (Mesleki Eğitim ve Küçük Sanayi Destekleme Vakfı), TKB (Türkiye Kalkınma Bankası), Eximbank (Türkiye İhracat Kredi Bankası), İGEME (İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi), MPM (Milli Prodüktivite Merkezi), Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Vakıflar Bankası sayılabilir.

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün araştırmasına göre ülkede toplam 1.720.598 adet girişim vardır. Girişimlerin yüzde 14.35'i imalat sektöründe olup 246.899 adettir. Bu işletmelerin, KOSGEB tanımına göre (1 ile 150 arasında çalışanı olan işletme) yüzde 99.32'si KOBİ işletmesidir (DİE 2003).

Çalışmada; KOSGEB'in kuruluşu, KOBİ'lere verdiği destekler, girişimciliğin gelişmesi için yapılan hizmetler, KOSGEB'in diğer faaliyetleri ve bunların değerlendirilmesi üzerinde durulmuştur.

KOSGEB; Kuruluş ve Genel Değerlendirme

KOSGEB; Sanayi ve Ticaret Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliğe haiz ve bütün işlemlerinde özel hukuk hükümlerine tabi bir kamu kurumudur. KOSGEB'in kuruluş amacı küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarının daha modern, karlı, verimli hale gelmelerine yardımcı olmak ve dünya pazarlarında rekabet edebilecek güce ulaşmalarını sağlamaktır. KOSGEB'in diğer çok önemli bir görevi de Türkiye'de girişimciliğin gelişmesine yardımcı olmaktır.

KOSGEB kurulmadan önce; Türkiye'deki KOBİ'lerin mevcut durumu, sorunları, yapısal özellikleri ile Japonya, Güney Kore, Almanya, ABD, Hindistan ve bazı AB ülkelerinin küçük ve orta boy işletmelerle ilgili uygulamalar, yasal düzenlemeler, ve ekonomik yapılar incelenerek ortak noktalar saptanmış ve Türkiye için uygun model üzerinde durulmuştur. KOSGEB'den önce; 17.06.1983 tarih ve 8376744 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile onaylanarak yürürlüğe giren Küçük Sanayi Yayımları

Hizmetlerinin Geliştirilmesine dair Uluslararası Antlaşmaya göre “Küçük Sanayi Geliştirme Teşkilatı” (KÜSGET) faaliyete geçmiştir. Yine Bakanlar Kurulu’nun 10.11.1978 tarih ve 7716728 Sayılı Kararı ile yürürlüğe giren Sınai Eğitim Hizmetlerinin Verilmesine dair Uluslararası Antlaşmaya göre “Sınai Eğitim ve Geliştirme Merkezi” (SEGEM) çalışmalarına başlamıştır (KOSGEB 1991a). KOSGEB Yasasının yürürlüğe girmesi ile birlikte bu iki kuruluşa verilmiş görev, hak, yetki ve sorumluluklar KOSGEB Başkanlığına devredilmiştir.

KOSGEB’in kuruluş amacı ve görevleri; 20.04.1990 tarih ve 20498 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanun”da belirtilmiştir. Kanunun 1. maddesinde KOSGEB’in kuruluş amacının “**ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerinin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek**” olduğu açıklanmıştır.

Bu amaca uygun olarak KOSGEB’in görevleri 4. maddede sıralanmıştır:

- a) **Sanayide, Araştırma ve Geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesi ve faaliyetlerin uygulanması için Teknoloji Merkezleri, Teknoparklar, Danışmanlık Merkezleri, Enstitüler ve benzeri birimlerin kurulmasını sağlamak,**
- b) **Üniversiteler ile Kamu ve Özel araştırma kurumlarındaki Bilim ve Teknoloji alt yapısından işletmelerin yararlanmasını sağlamak, sanayi ve üniversite işbirliğini kuvvetlendirmek,**
- c) **Teknoloji düzeyini yükseltmek üzere, mevcut teknolojik bilgilere erişmek ve yeni teknolojik bilgiler üretmek, erişilmiş ve üretilmiş bilgileri yaygınlaştırmak,**
- d) **Üniversite ve Araştırma Merkezlerinin imkanlarından yararlanarak yeni ve ileri teknolojiye dayalı bilgilerin derlendiği, değerlendirildiği, geliştirildiği ve uygulamaya yönelik üretime hazır hale getirilerek işletmelerin kullanımına sunulduğu Teknoloji Merkezleri ve Teknoparkları kurmak ve kurdurtmak,**
- e) **İşletmelerin planlı yönetim anlayışına, modern ve çağdaş işletmecilik düzeyine kavuşturulmalarını teminen sanayinin çeşitli alt sektörlerinde yatırımları yönlendirmek üzere proje profillerini uygulayacak, atıl kapasiteleri değerlendirecek, verimliliği artıracak; modernizasyon, üretim, yönetim, pazarlama , enformasyon ve teknoloji adaptasyonu gibi konularda kapsamlı**

"Teknik Yardım ve Destek Program ve Projeleri"ni gerçekleştirecek İhtisas Merkezlerini kurmak ve kurulmasını sağlamak,

f) İşletmelerin uluslararası düzeyde mal üretmeleri ve daha modern işletmeler haline gelmelerini teminen gerekli yardımda bulunmak, sanayi rehabilitasyonu için gerekli düzenlemeleri yürütmek; sanayi ürünlerini çeşitlendirecek, yan sanayi ilişkilerini geliştirecek şekilde; malzeme bilgisi, tasarım, prototip imalat, imalat usul ve işlemlerinin seçimi, takım aparat kullanımı, bakım onarım planlaması ve iş temini gibi işyerinde ve uygulamalı olarak aktif danışmanlık hizmetlerini verecek olan Danışmanlık Merkezleri tesis etmek ve bu işletmelerin ortak istifadesine yönelik olarak malzeme test ve analiz ile mamul madde fiziki ölçümleme laboratuvar ve atölyelerini kurmak ve kurulmasını sağlamak,

g) Hizmet Merkezlerinde görev alacak elemanların, özel ihtisas konularında eğitimini teminen Eğitim Uzmanlarının yetiştirilmesi, yaygın eğitim programlarının düzenlenmesi, İşletmelerin eğitim ihtiyaçlarının tespiti ve gerekli eğitimlerinin sağlanması ile ilgili uygulamalı Teknik Eğitim Merkezlerini kurmak,

h) İşletmelerin yatırım, üretim, yönetim ve planlama konularında bilgi ve beceri yönünden güçlenmeleri ve gelişmelerini sağlamak,

i) İşletmelerin pazarlama sorunlarına çözümler aramak; işletmelerin yurt içi ve yurt dışı pazarlarda rekabet edebilir düzeye gelmelerini teminen gerekli çalışmaları yürütmek ve konuya ilişkin danışmanlık hizmetlerini en verimli bir biçimde organize etmek..

KOSGEB; başkanlık sistemiyle yönetilmekte olup bir Genel Kurulu ve bir İcra Komitesi vardır.

KOSGEB ilk yıllarda; bir yandan yurt dışında teşkilatlanmasını tamamlamaya çalışırken bir yandan da kuruluş kanununun verdiği görevleri yerine getirecek altyapıyı -yurt dışındaki örneklerden esinlenerek- oluşturma sürecini yaşamıştır. KÜSGET ve SEGEM'in daha önceki görevlerine ilave olarak KOSGEB; pek çok yeni işlevler üstlenmiştir. O nedenle kurulduğu yıllarda KOSGEB'in çalışmaları yavaş ilerlemiştir. (DPT 1995a).

Yıllar ilerledikçe KOSGEB'in faaliyetleri artmıştır.

8 Beş Yıllık Kalkınma Planında (2001–2005); "KOBİ'lerin Geliştirilmesi ile İlgili Mevcut Durum" anlatılırken KOSGEB'in çalışmaları hakkında şu ifadelere yer verilmiştir: "KOSGEB tarafından yürütülen faaliyetler çerçevesinde; KOBİ'lere

yatırım, üretim, yönetim ve pazarlama konularında danışmanlık hizmetleri verilmiş, ortak kullanım atölyeleri ve laboratuvar hizmetleri ile özellikle imalat sanayiinde çalışan firmaların gelişmiş teknolojilerle tanışması sağlanmıştır. Küçük ve Orta Boy İşletmeler Bilgi Ağı (KOBİ-NET) projesi ile KOBİ'lerin ve ürünlerinin dış pazarlarda tanıtımı yapılmış ve elektronik ticaretin teşviki için ilk adımlar atılmıştır” (DPT 2000b: 150).

8 Beş Yıllık Kalkınma Planının “KOBİ’lerin Geliştirilmesi ile İlgili Amaçlar, İlkeler ve Politikalar” kısmında da KOSGEB hizmet merkezlerinin sayısının artırılacağı, fon kaynaklarının kullanımının etkinleştirileceği, üretici ilişkilerinin güçlendirileceği ve ürün yelpazesinin sanayi politikası ile uyumlu bir şekilde genişletilmesinin sağlanacağı belirtilmiştir (DPT 2000b).

2005 Yılı Programının “KOBİ’lerle ve Esnaf Sanatkarlarla İlgili Amaçlar, İlkeler ve Politikalar” kısmında ise; -ülkemizin öncelikleri ve mevcut desteklerin etkinliği göz önüne alınarak- önümüzdeki dönemde yapılması uygun bulunan eylemlerin; KOSGEB desteklerinin belirli bir odaklanma çerçevesinde yapılandırılması, diğer devlet destekleri ile bütünselliğin sağlanması, 3624 sayılı KOSGEB Kuruluş Kanununda gerekli değişikliklerin yapılması ve . Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, KOSGEB ve KOBİ’leri temsil eden kuruluşların proje hazırlama ve uygulama kapasitelerinin güçlendirilmesi, olduğu açıklanmıştır (DPT 2004f)

2004-2006 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanan Ön Ulusal Kalkınma Planında da geri kalmış yörelerdeki KOBİ’lerin ihtiyaçları dikkate alınarak Hazine Müsteşarlığı tarafından KOBİ yatırımlarına yönelik yatırım ve işletme desteği, KOSGEB tarafından işletme ve teknoloji desteği sağlanacağı ve böylece KOBİ’lerin rekabet edebilirlerinin arttırılacağı belirtilmiştir (DPT 2003h).

KOSGEB’de Yeni Yapılanma

2003 yılında KOSGEB yönetimi değişmiştir. Yeni yönetim KOBİ’lerin; katma değerini, rekabet güçlerini, teknolojik düzeylerini yükseltmek ve onları uluslar arası pazarlara taşıyabilmek, ana-yan sanayi ilişkilerini güçlendirebilmek ve markalaşmak gibi hedefleri gerçekleştirmek için, 2003 yılında yeniden yapılanma çalışmalarına başlamıştır (KOSGEB 2004c).

2003 yılında KOSGEB’de yeni yapılanma ile mevcut enstitüler lağvedilerek Merkez Müdürlüklerine dönüştürülmüş, KÜGEM’ler İşletme Geliştirme Merkez

Müdürlüğü olarak değiştirilmiş, Eğitim Grubu lağvedilerek Eğitim ve Danışmanlık Merkezi haline gelmiş ve 10 adet Laboratuar Müdürlüğü kurulmuştur (KOSGEB 2004c).

Bu çalışmalarla KOSGEB; Ankara'da bulunan

- * Girişimciliği Geliştirme Merkezi,
- * Bölgesel ve Yerel Kalkınma Merkezi,
- * Pazar Araştırma ve İhracatı Geliştirme Merkezi,
- * Finansman Merkezi,
- * Eğitim ve Danışmanlık Merkezi,
- * Ekonomik ve Stratejik Araştırma Merkezi ile;
- *Bilgi Sistemleri ve Elektronik Ticaret Süreç Grubu,
- *Teknoloji Destek Süreçleri Grubu ve

23 ilde kurulu (Adana, Ankara (2), Aydın, Bursa, Çorum, Denizli, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul (2), İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kocaeli (Gebze), Konya, Malatya, Mersin, Nevşehir, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon, Van, Zonguldak)

- * 26 adet İşletme Geliştirme Merkezi (İGEM),

7 ilde kurulu (Ankara'da ODTÜ, Hacettepe, İstanbul'da İTÜ, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Boğaziçi Üniversitesi, İzmir'de Ege Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Kayseri'de Erciyes Üniversitesi, Trabzon'da Karadeniz Teknik Üniversitesi, Kocaeli'de Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Denizli Pamukkale Üniversitesi)

- * 12 adet Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER).

TEKMER bulunmayan 6 ilde (İsparta, Kütahya, Malatya, Adapazarı, Elazığ, Eskişehir), -KOBİ'lere ARGE Desteği vermek için- üniversite ve sanayi odaları işbirliği ile ve İstanbul Fatih Üniversitesi-İstanbul Sanayi Odası işbirliği ile

- * 7 adet Duvarsız Teknoloji İnkübatörü (DTİ),

9 ilde kurulu (Adana, Ankara, Bursa, Eskişehir, Gaziantep, İstanbul (2), İzmir, Konya, Samsun)

- * 10 adet Laboratuar Merkezi ile KOBİ'lere daha etkin hizmet vermeyi amaçlamıştır.

KOSGEB KOBİ'lerin üretimlerinin; kalite ve verimliliğini arttırmak, teknolojik düzeylerini yükseltmek, pazar paylarını arttırmak ve uluslararası pazarlara taşıyabilmek için,

2003 yılında yeni destek mekanizmaları geliştirmiştir. (KOSGEB 2004c).

30.06.2003 tarih ve 25154 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “KOSGEB Destekleri Yönetmeliği” ile, işletmelere sağlanan destekler hem sayısal hem de parasal anlamda önemli ölçülerde artırılmıştır. “**KOBİ'lere sağlanan destekler 2002 yılında 7 trilyon TL iken 2003 yılında 122 trilyon TL'ye, 2004 yılının ilk sekiz ayında ise 52.4 trilyon TL'ye ulaşmıştır**” (DPT 2004f: 170). Euro olarak verilen desteklerin bir kısmı geri ödemeli bir kısmı geri ödemesizdir. Kalkınmada öncelikli yörelere sağlanan destek oranları diğer yörelere göre daha fazladır.

30.06.2003 tarihli 25154 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan KOSGEB Destekleri Yönetmeliği ile, KOSGEB'in 8 adet olan destek sayısı 22 ana başlık altında 38'e yükselmiştir. Ayrıca, destekler için daha önceden uygulanmakta olan yoğun bürokratik işlemler terkedilmiş, önceden talep edilen 48 evrak, yeni düzenleme ile azami 5'e indirilmiştir (KOSGEB 2004c).

Yeni KOSGEB Destekleri Yönetmeliği 24 Nisan 2005 tarih ve 25795 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Destekler yine 22 ana başlık altında toplanmıştır. Bu yönetmelikte belirtilen rakamlar YTL cinsindedir.

31.12.1990 tarihi itibarıyla KOSGEB Başkanlık ve hizmet birimlerindeki toplam personel sayısı 264 iken 13 yıl sonra 31.12.2003 tarihi itibarıyla bu sayı 674'e yükselmiştir. Personelin 372'si azımsız, diğerleri destek branşlarıdadır (KOSGEB 1991a; KOSGEB 2004c)

KOSGEB tarafından her yıl yayınlanan Faaliyet Raporlarında KOSGEB çalışmaları ayrıntılı biçimde anlatılmaktadır.

KOSGEB; kurulduğundan bu yana yaklaşık 400 milyon dolar tutarında desteği 60 bine yakın KOBİ'ye ulaştırmıştır (Gürkan, 2005b).

KOSGEB'in Hizmetleri

KOSGEB bir taraftan KOBİ'lere, KOSGEB Destekleri Yönetmeliğinde belirtilen destekleri verirken diğer taraftan ülkemizdeki KOBİ, istihdam ve girişimcilik konularında diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ortak çalışma yapmaktadır. Ayrıca AB'de, Türk Cumhuriyetlerinde ve diğer ülkelerde KOBİ'ler, girişimcilik ve istihdamı ilgilendiren konularla ilgili çalışmalara katılmakta, toplantılar düzenlemekte ve ülkemizi bu ülkelerde temsil etmektedir.

a. KOSGEB'in Kurumsal Çalışmaları

KOSGEB'in değişik yıllarda yaptığı kurumsal çalışmalardan bazı örnekler şunlardır:

İstihdam ve danışmanlık hizmetleri, beceri kazandırma kursları, toplum yararına çalışma kursları, kendi işini kuracaklara danışmanlık ve yerel güç kaynaklarının harekete geçirilmesi amacıyla uygulanan İşgücü Uyum Projesinde KOSGEB, İş ve İşçi Bulma Kurumu ve TOBB ile birlikte görev almış, proje 1998 yılında tamamlanmıştır (DPT 2000c).

KOSGEB mevcut yenilik sistemini geliştirmek, destek programlarının etkinliğini ölçmek ve gerekli tedbirleri almak maksadıyla TÜBİTAK, TTGV, DİE ve TPE ile birlikte yürütülen Ulusal Yenilik Sistemi Projesinde görev almıştır, proje 2001 yılında tamamlanmıştır (DPT, 2001d)

Türkiye'nin Nisan 2002'de kabul ettiği Küçük İşletmeler İçin Avrupa Şartına ilişkin AB KOBİ Sözleşmesi Türkiye Raporu; KOSGEB'in ve ilgili kurum ve kuruluşların katkılarıyla hazırlanmış, Şubat 2003'te Avrupa Komisyonuna sunulmuştur (DPT 2003e).

Avrupa Küçük İşletmeler Şartı doğrultusunda KOBİ'lere yönelik temel stratejileri belirleyen KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı'nda da KOSGEB görev almıştır. Plan, Kasım 2003'de Yüksek Planlama Kurulunun 2003/57 sayılı Kararı ile onaylanmış ve Avrupa Komisyonuna sunulmuştur (DPT 2004f).

KOSGEB, çeşitli tarihlerde, Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından koordinasyonu sağlanan Karma Ekonomik Komite (KEK) toplantılarına katılmıştır. Uluslar arası ilişkiler çerçevesinde Türk Cumhuriyetleri ve diğer ülkelerle imzalanan; KOBİ'leri, girişimcileri ilgilendiren konularda KOSGEB görev almaktadır (KOSGEB 2002b).

KOSGEB'in öncülüğünde 1999 yılında I. KOBİ Zirvesi yapılmıştır. KOBİ'lerin çeşitli sorunlarının yetkili ağızlardan dile getirildiği II. KOBİ Zirvesi yine KOSGEB'in desteğiyle 19-21 Aralık 2003 tarihleri arasında İstanbul Lütfi Kırdar Kongre ve Sergi Sarayı'nda düzenlenmiştir.

KOSGEB, Avrupa Birliği (AB)'nin KOBİ'lerden sorumlu Girişimcilik Genel Müdürlüğü ile imzaladığı anlaşma çerçevesinde, AB'nin KOBİ Bilgilendirme Programı olan Avrupa Bilgi Merkezleri Bilgi Ağına 1994 yılında Ulusal Merkez olarak dahil olmuştur. Bu sayede KOSGEB; gerek ülkemizdeki işletmelerin ve kuruluşların yurtdışına yönelik -AB konusu öncelikli olmak üzere- bilgi ihtiyaçlarının karşılanması,

gerekse yurtdışındaki firmaların ve diğer Avrupa Bilgi Merkezlerinin Türkiye'ye yönelik gelen bilgi taleplerinin karşılanmasında bir köprü rolü oynamaktadır (KOSGEB 2004c).

KOSGEB, Türk Mevzuatının AB Müktesebatına uyum çalışmalarında KOBİ'ler, girişimcilik ve istihdam konularında diğer kurum ve kuruluşlarla birlikte görev almıştır (DPT 2000b).

KOSGEB, işsizlerin küçük ölçekli işletme kurma çalışmalarına yardımcı olmak amacıyla İŞKUR'la birlikte Özelleştirme Sosyal Destek Projesi (ÖSDP) yürütmektedir (<http://www.kosgeb.gov.tr> 26.04.2005)

KOSGEB, 2004 yılında OECD ülkelerinin KOBİ'lerden sorumlu 2. OECD Bakanlar Konferansına ev sahipliği yapmıştır. Konferansa 68 ülke ve 34 uluslararası kuruluştan 1827 kişi katılmıştır (Gürkan 2004a).

b. KOSGEB'in KOBİ'lere ve Girişimcilere Hizmetleri

Küçük ve orta ölçekli sanayi kuruluşlarını; teknolojik yeniliklere süratle uyumlarını sağlamak, ekonomiye katkılarını arttırmak, dünya pazarlarında rekabet güçlerini yükseltmek ve girişimciliği geliştirmek amacıyla kurulan KOSGEB, 26 İşletme Geliştirme Merkezi, 12 Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER), 7 adet Duvarsız Teknoloji İnkübatörü (DTİ), 10 Laboratuvar Merkezi, 6 adet KOBİ Merkezi ve 2 Süreç Grubu ile faaliyetlerini sürdürmektedir. KOBİ'lere yatırım, üretim, yönetim ve pazarlama konularında eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilmekte, ortak kullanıma atölyeleri ve laboratuvar hizmetleriyle özellikle imalat sanayinde çalışan firmaların gelişmiş teknolojilerle tanışması sağlanmaktadır.

KOBİ-NET Bilgi Ağı Hizmeti

KOSGEB Avrupa Birliği Bilgi Merkezi, KOBİ'lere yönelik oluşturduğu Elektronik Ticaret Modeli kapsamında kurduğu "KOBİ-NET Bilgi Ağı" ile işletmelerimize 8 yıldır hizmet vermektedir. KOBİ-NET'in amacı; KOBİ'lerin, müşterinin tüm dünya olarak tanımlandığı ve ayrıca ürün dağıtım amaçlı araçların yok olduğu küresel pazarda KOBİ-NET üzerinden rekabet gücünün artırılmasıdır. KOBİ-NET'e yeni üye olan firmaların 7 dildeki web sayfaları, üyelik onaylarının yapılmasının ardından otomatik olarak hazırlanmakta, kayıt ücreti alınmadan firmalar KOBİ-NET'e

üye olmaktadır. 2003 yılı sonu itibariyle KOBİ-NET'e kayıtlı 16.855 üye işletme bulunmaktadır (KOSGEB 2004c)

Özelleştirme Sosyal Destek Projesi Hizmeti

Özelleştirme Sosyal Destek Projesinin (ÖSDP) amacı; işsizlerin küçük ölçekli işletme kurmak için gerekli yatkınlık ve beceriye sahip olup olmadıklarını tayin etmelerine yardımcı olmak ve yeterli bulunan kişilerin gerekli iş planlarını geliştirmek, iş yerini açmak ve başarıyla devam ettirmek konusunda yardımcı olmaktır.

Fon Veya Sermaye Temini (Kredi Garanti Fonu ve KOBİ Yatırımlarına Ortaklık A.Ş.) Hizmeti

KOBİ'lerimizin finansal destek araçlarından daha yaygın ve etkin yararlanmalarının sağlanması amacıyla, kredi ve teminat sorunları giderilmeye çalışılmakta, alternatif finansman araçlarından yeterince yararlanabilmeleri için gerekli sistem ve aili yapı çalışmaları yapılmakta ve bu konularda bilgilendirme ve yönlendirme desteği verilmektedir. Bu çalışmalar, Kredi Garanti Fonu (KGF) ve KOBİ Yatırımlarına Ortaklık A.Ş. ile yürütülmektedir.

Kredi Garanti Fonu İşletme ve Araştırma A.Ş. (KGF) 1991 yılında, KOBİ'lerin Halk Bank, Vakıf Bank, Garanti Bankası, Şeker Bank ve Yapı kredi Bankasından aldıkları kredilere yönelik teminat sorunlarının ortadan kaldırılmasına yönelik olarak, TOBB, TESK, TOSYÖV, MEKSA, KOSGEB, Halk Bankası tarafından kurulmuştur (DPT 200g). KOSGEB tarafından şirkete ortak olunmuş ve KOBİ kredilerine karşılık teminat verilebilmesi için KGF A.Ş.'ye finansal kaynak sağlanmıştır.

Büyüme potansiyeli olan KOBİ'lerimize ortaklık yoluyla finansal kaynak sağlamak amacıyla kurulmuş bulunan KOBİ Yatırımlarına Ortaklık A.Ş.'ye KOSGEB'in iştiraki bulunmaktadır.

Sıfır Faizli İhracatı Destekleme Kredisi Hizmeti

İmalat Sanayinin çeşitli sektörlerinde faaliyet gösteren, 1-150 arasında çalışan olan, ürettiği malları ihraç eden veya ihracat kayıtlı satış yapan, Kambiyo Mevzuatına göre döviz kredisi kullanma ehliyetine sahip olan ve KOSGEB'ce desteklenen KOBİ'ler, bu krediden yararlanmaktadır. Kredi; firmaların uluslararası düzeyde rekabet edebilmeleri, ihracata yönelmeleri ve istihdam sağlamaları amacıyla işletme kredisi

olarak kullanılmaktadır. Kredi işlemleri Türkiye Halk Bankası ve Türkiye Vatandaş Bankası kanalıyla yapılmaktadır (<http://www.halkbank.com.tr/> 28.4.2005)

Yabancı Danışman Desteği Hizmeti

İşletmelere ve hizmet kuruluşlarına teknik ve idari konularda danışmanlık hizmeti verilmesi amacı ile; KOSGEB ve NMCP-Netherland Management Corporation Programme (Hollanda Yönetim Danışmanlığı Programı) Kuruluşu arasında imzalanan protokol çerçevesinde ücretsiz danışmanlık hizmeti verilmektedir. KOSGEB ve NMCP arasında 05.12.1996 tarihinde imzalanan anlaşma 13.11.2001 tarihinde yenilenmiştir. Bu hizmet kapsamında; NMCP uzmanlarının danışmanlık hizmetleri ile teknik ve idari konularda yerinde sorun analizi ve çözüm önerileri yer almaktadır (<http://www.kosgeb.gov.tr/> 20.04.2005)

Laboratuvar Hizmetleri

KOSGEB, Laboratuvar Hizmetlerinin ulusal ve uluslararası tannabilirliğini sağlamak için EN 17025 standartlarına uygun Laboatuvar Akreditasyonu için gerekli çalışmaları başlatmıştır. Bu Laboratuvarlarda bulunan donanım ile ağırlıklı olarak metal malzeme, plastik ve kauçuk ile döküm sektörüne dönük testler yapılmaktadır. Laboratuvar test ücretleri büyük işletmeler ve küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerine dönük olarak 2 kademeli olarak düzenlenmiş olup, ücret politikasında KOSGEB' in destek fonksiyonu ön plana alınmaktadır (<http://www.kosgeb.gov.tr/> 23.04.2005)

Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER) Hizmetleri

Teknoloji Geliştirme Merkezi (TEKMER); yeni bir ürün ve üretim teknolojilerini geliştiren işletmelerin; araştırma ve geliştirmelerini sağlamak ve bu çerçevede destek vermek amacıyla; KOSGEB, Üniversiteler ve Odalar ile yapılan işbirliği ile kurulan, KOSGEB tarafından işletilen ve işletmelere mekan tahsis edilen merkezlerdir. Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip işletmelerin, ulusal ve uluslararası platformlarda rekabet edebilecek teknolojik düzeyde kurulması, gelişmesi ve yeni ürün üretilmesi veya geliştirilmesi amacı ile bu işletmelere teknolojik araştırma ve geliştirme desteği verilmektedir.

Duvarsız Teknoloji İnkübatörleri (DTİ) Hizmetleri

KOSGEB ve üniversitelerin yanı sıra odalar, teknoloji geliştirme bölgesi kurucu ve işleticisi anonim şirketleri arasında işbirliği protokolleri ile yürütülen oluşumlardır. Bu oluşumlar tarafından belirlenen ve yeni bir ürün ve üretim teknolojisi geliştiren işletmelere; teknoloji araştırma ve geliştirme desteği verilmektedir.

Teknolojik Yenilik Merkezi Hizmetleri

Teknolojik Yenilik Merkezi; KOSGEB ve üniversitelerin yanı sıra odalar, teknoloji geliştirme bölgesi kurucu ve işleticisi anonim şirketleri arasında işbirliği ve destekleme şartlarını düzenleyen protokoller ile oluşturulan, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde yerleşik ve işletmeciliği KOSGEB dışındaki kuruluşlarca yapılan merkezlerdir. Yeni bir ürün veya üretim teknolojisi geliştiren işletmelere teknoloji araştırma ve geliştirme desteği verilmektedir.

İş Geliştirme Merkezi Hizmetleri

Bu desteğin amacı; yerel ekonomik ve sosyal gelişmeye katkıda bulunmak üzere kurulmuş İş Geliştirme Merkezlerinin (İŞGEM) etkinlik ve verimliliğinin artırılmasına yöneliktir. Yerel ekonomik ve sosyal gelişmeye katkıda bulunmak üzere, yeni ve başarılı küçük işletmelerin tesisini sağlamak için işletici kuruluşlar marifeti ile kurulan ve işletilen iş geliştirme merkezlerinin (İŞGEM) etkinlik ve verimliliğinin artırılmasına yönelik olarak destek verilmektedir.

Eşleştirme Merkezi Hizmetleri

KOSGEB yeni bir hizmet sunmaktadır. Eşleştirme Merkezi; işletmelerin; dış ticaret, ortak üretim/yatırım ve benzeri uluslararası işbirliğine yönelmeleri, uluslararası pazarlarda rekabet edebilmeleri ve pay alabilmeleri için hizmet vermek üzere; KOSGEB Eşleştirme Merkezi Modelleri kapsamında, yurtdışında açılan ve KOSGEB tarafından onaylanan merkezlerdir. Bu merkezler, aşağıda belirtilen 4 hizmete ilişkin giderlere destek vermek için kurulacaktır: Temel Hizmetler, Organizasyonel Hizmetler, Danışmanlık Hizmetleri, Daimi Sergi/Showroom Hizmetleri.

Yerel Ekonomik Araştırma Desteği

Yörelerdeki doğal kaynaklar, mevcut altyapı ve üstyapı, ekonomik durum, sanayi envanteri ve benzeri çalışmalarla, analizlerin yapılması ve uygun yatırım alanlarının tespit edilerek, uygun ve karlı yatırımların gerçekleştirilmesi, ekonomik ve sosyal gelişme ile ulusal ve bölgesel kalkınmaya esas teşkil edecek stratejik planların oluşturulması ile ilgili araştırmalara destek verilmesidir. Meslek Kuruluşlarının tedarikçi firmalara yapıtıracakları yerel ekonomik araştırmalar için verilecek desteği kapsar.

Altyapı ve Üstyapı Uygulama Projesi Desteği

Üretimin ve istihdamın artırılması ve teknolojilerin geliştirilmesi amacı ile yeni yatırımlara altyapı ve üstyapı proje giderlerine destek verilmesidir. Kalkınmada Öncelikli Yöreler kapsamında yer alan illerde KOSGEB tarafından belirlenen esaslar dahilinde;

-Kurulacak olan Küçük Sanayi Siteleri (KSS) için, Altyapı ve Üstyapı Uygulama Projeleri,

-Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) içinde veya OSB dışında bu illerdeki Mülki/Yerel Yönetimlerce belirlenmiş olan sanayi alanlarında bedelli veya bedelsiz arsa tahsisleri olarak yeni yatırım yapacak olan İşletmeler için, Üstyapı Uygulama Projelerine verilecek desteği kapsar.

Danışmanlık Desteği

İşletmelerin, Girişimcilerin, Yeni Girişimcilerin ve İşletici Kuruluşların, yatırım yönlendirme, atıl kapasitelerini değerlendirme, kalite ve verimliliklerini artırma, idari ve teknik mevzuat uygulaması, ürün - yöntem geliştirme ve benzeri hususlarda yapacakları çalışmalar kapsamında planlama, yatırım, modernizasyon, teknolojik araştırma - geliştirme ve teknoloji adaptasyonu, üretim, pazarlama, enformasyon, yönetim ve benzeri konulardaki bilgi ve becerilerini geliştirmek, yurtiçi - yurtdışı pazarlarda rekabet edebilir düzeye gelmelerini temin etmek, istihdamın ve katma değerin artırılabilmesi için yeni işletmelerin kurulmasını sağlamak amacı ile gerekli danışmanlık ihtiyaçlarına destek verilmesidir.

Eğitim Desteği

İşletmelerin, Girişimcilerin, Yeni Girişimcilerin ve İşletici Kuruluşların, yurtiçi - yurtdışı pazarlarda rekabet edebilir d¼zeeye gelmelerini temin etmek, istihdamı ve katma değeri artırabilmek için; planlama, yatırım, modernizasyon, teknolojik araştırma geliştirme, teknoloji adaptasyonu, üretim, pazarlama, finansman, enformasyon, y¼netim, mevzuat, girişimcilik gibi konulardaki bilgi ve becerilerini geliştirmek amacı ile eğitim ihtiyaçlarının karşılanması için destek verilmesidir.

Teknoloji Araştırma ve Geliştirme Desteği

Bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip işletmelerin, ulusal ve uluslararası platformlarda rekabet edebilecek teknolojik d¼zeyde kurulması, gelişmesi ve yeni ¼r¼n ¼retilmesi veya geliştirilmesi amacı ile bu işletmelere teknolojik araştırma ve geliştirmeye desteği verilmektedir. Teknoloji Geliştirme Merkezleri, Duvarsız Teknoloji İnk¼bat¼rleri, Teknoloji Yenilik Merkezleri ve benzeri nitelikteki Ar-Ge projelerine y¼nelik İşbirliği Protokolleri erevesinde Kurullarda desteklenmesine karar verilen İşletmelere; Malzeme, Teçhizat ve Prototip ¼retimi İle İlgili Giderler ve Deneme Amaçlı Hammadde Temini, Kalite Geliştirme, Teknolojik Donanım Satın Alma, Danışmanlık, Ar-Ge Sonuçlarını Yayınlama, Teknopark Kira Desteği, İşlik Tahsisi, Yurtdışı Kongre, Konferans, Panel, Sempozyum ve Teknoloji Fuarlarına Katılım için verilen destekleri kapsar.

Sınai M¼lkiyet Hakları Desteği

İşletmeler tarafından yapılan çalışmalar neticesinde, patent belgesi, faydalı model belgesi veya end¼striyel tasarım tescili ile sonuçlanan bir buluş veya tasarımın ortaya çıkması durumunda, yurtiçi ve yurtdışından; patent, faydalı model belgesi, end¼striyel tasarım tescili belgesi ve entegre devre topografyaları tescil belgesi alınması için yapılan giderlere destek verilmesidir.

Bilgisayar Yazılımı Desteği

İşletmelerin ulusal ve uluslararası platformlarda rekabet g¼lerini artırmak ve kalite d¼zeylerini yükseltmek amacı ile bilgisayar yazılımı temini için destek verilmesidir.

E-Ticarete Yönlendirme Desteği

İşletmelerin dünya pazarlarına açılmaları ve rekabet düzeylerini yükseltmeleri amacı ile e-ticarete yönelmelerine destek verilmesidir.

Genel Test-Analiz, Kalibrasyon ve CE İşaretlemesine İlişkin Test-Analiz Desteği

İşletmelerin ürün kalitelerinin artırılması, yeni ürün geliştirmeleri, uluslararası pazarlarda talep edilen ürün belgelerinin temini için; KOSGEB laboratuvarları dışında belirlenen kriterler çerçevesinde KOSGEB tarafından uygun bulunan yurtiçi/yurtdışı kamu veya özel sektör kurum/kuruluş laboratuvarlarına yaptırdığı test-analiz, kalibrasyon hizmetleri ve CE işaretleme uygunluk değerlendirme faaliyetleri kapsamındaki test-analiz ve denetim giderlerine destek verilmesidir.

Yurtiçi Sanayi Fuarlarına Katılım Desteği

İşletmelerin; pazar paylarını artırma, rakiplerini tanıma, yeni ürünler ve teknolojiler hakkında bilgi edinme ve ürünleri için marka imajı oluşturmalarını teminen, yetkili mercii tarafından Resmî Gazete’de yayınlanan yıllık yurtiçi fuar takvimi tebliğinde yer alanlar içerisinde KOSGEB tarafından belirlenen yurtiçi sanayi ihtisas ve genel sanayi fuarlarına katılımlarına destek verilmesidir.

Yurtiçi Uluslararası Sanayi İhtisas Fuarlarına Katılım Desteği

İşletmelerin; yurtiçi ve yurtdışı pazar paylarını artırma, rakiplerini tanıma, yeni ürünler ve teknolojiler hakkında bilgi edinme ve ürünleri için marka imajı oluşturmalarını teminen, yetkili mercii tarafından Resmî Gazete’de yayınlanan yıllık yurtiçi fuar takvimi tebliğinde yer alanlar içerisinde KOSGEB tarafından belirlenen yurtiçi uluslararası sanayi ihtisas fuarlarına ve İzmir Enternasyonal Fuarına katılımlarına destek verilmesidir.

Milli Katılım Düzeyindeki Yurtdışı Fuarlara Katılım Desteği

İşletmelerin; uluslararası pazarlara giriş, yurtdışı pazar paylarını artırma, rakiplerini tanıma, yeni ürünler ve teknolojiler hakkında bilgi edinme ve ürünleri için marka imajı oluşturmalarını teminen, ülkemiz milli katılımının gerçekleştirileceği ve kendileri için hedef pazar olarak öngördükleri ülkelerde düzenlenen milli katılım

düzeyindeki yurtdışı fuarlar arasından, KOSGEB tarafından yıllık olarak belirlenen yurtdışı fuarlara katılımlarına destek verilmesidir.

Milli Katılım Dışındaki Yurtdışı Fuarlara Katılım Desteği

İşletmelerin, uluslararası pazarlara girme ve yurtdışı pazar paylarını artırma, rakiplerini tanıma, yeni ürünler ve teknolojiler hakkında bilgi edinme ve ürünleri için marka imajı oluşturmalarını sağlamak amacı ile kendileri için hedef pazar olarak öngördükleri ülkelerde organizatör kuruluşlar tarafından düzenlenen milli katılım dışında kalan yurtdışı fuarlara katılımlarına destek verilmesidir.

Tanıtım Desteği

İşletmelere; işletmelerini ve ürünlerini, özellikle yurtdışında tanıtımları için gerçekleştirecekleri faaliyetlerine destek verilmesidir.

Markaya Yönlendirme Desteği

İşletmelerin kendi markaları ile ulusal ve uluslararası pazarlarda marka imajı oluşturmalarının özendirilmesi amacı ile yurtiçi ve yurtdışında markaya yönlendirilmeleri için gerçekleştirecekleri çalışmalara ilişkin giderlere destek verilmesidir.

İhracat Amaçlı Yurtdışı İş Gezisi (İYİG) Programı Katılım Desteği

İşletmelerin hedeflerine yönelik olarak doğrudan ihracat, dolaylı olarak teknik/teknolojik, ortak yatırım, mali ve benzeri işbirliği imkanları için araştırma, potansiyel ithalatçı işletme temsilcileri ile doğrudan ikili iş görüşmeleri yapma, tüketici tercih ve ürün fiyat düzeyi hakkında yerinde tespit, ekonomik yapı ve sanayi durumu ile ilgili bilgi edinme ve böylece uluslararası işbirliği ortamına açılabilmesi amacı ile; KOSGEB tarafından uygun görülen ülkelere, sektörel kuruluş/meslek kuruluşlarınca organize edilen ihracat amaçlı yurtdışı iş gezisi (İYİG) programlarına katılmaları hususunda destek verilmesidir.

Ortak Kullanım Amaçlı Makine-Teçhizat Desteği

Aynı iş kolunda ve/veya birbirini tamamlayıcı iş kollarında faaliyet gösteren işletmelerin ve meslek kuruluşlarının işletmeler ile müştereken kuracakları bir işletici

kuruluş marifeti ile, tek başlarına veya topluca alamadıkları üretimin ve/veya tasarımın bir/birkaç işlemini gerçekleştirecekleri, seri üretime geçişi veya yeni ürünleri, kalite geliştirmeye yönelik ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuracakları ve müştereken yararlanacakları ortak kullanım atölyeleri (ORTKA) ve ortak kullanım laboratuvarları (ORTLAB) için satın alacakları makine ve teçhizat giderlerine destek verilmesidir.

Nitelikli Eleman Desteği

İşletmelerin teknoloji düzeyinin yükseltilmesi, ürün kalitesinin ve yeni ürünlerin geliştirilmesi, verimliliğin ve yurtiçi-yurtdışı pazarlarda rekabet gücünün artırılmasının sağlanması amacı ile işletmelere/işletici kuruluşlara ve KOSGEB ile işbirliği içinde yürütülen ulusal/uluslararası projelere nitelikli eleman temini için destek verilmesidir.

Yeni Girişimci Desteği

Ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünün temel faktörü olan girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması, başarılı işletmelerin kurulmasını sağlamak amacı ile destek başvuru tarihi itibarıyla son bir yıl içinde işletmesini kurmuş olan yeni girişimcilere destek verilmesidir.

Yeni Girişimci:

- KOSGEB tarafından üniversitelerde gerçekleştirilen genç girişimci geliştirme programından mezun olan,
- KOSGEB tarafından verilen iş kurma danışmanlığı desteğini alan,
- İş geliştirme merkezlerinde (İŞGEM) yer alan girişimcilerden son bir yıl içinde işletmesini kuran girişimcilerdir.

Tartışma ve Belirlemeler

1990 yılında faaliyete başlayan KOSGEB; finansman, teknoloji, ar-ge, pazar araştırma, yurtiçi ve dışı fuarlara katılma, nitelikli eleman, girişimcilik ve benzeri desteklerle KOBİ'lere yardımcı olan bir kuruluştur. 15 yıllık süre içinde KOSGEB hizmet birimlerinin sayısını arttırmış ve görev yapan uzmanlarını yetiştirmiştir. Ancak uzun yıllar KOSGEB'in varlığından az sayıda firma haberdar olmuş ve desteklerden yararlanmıştır. Buna rağmen 15 yıllık sürede KOSGEB; 60 bin KOBİ'ye yaklaşık 400 milyon dolar destek vermiş, son iki yılda verilen destek miktarları artmıştır.

Kamu kurumlarında hizmete etki eden unsurlardan en önemlileri arasında; kurumun varlığından haberdar olma, kurumun parasal imkanları, bürokratik işlemler ve çalışanların hizmet ve görev aşkı, sayılabilir.

KOSGEB; çalışmalarını sürdürürken 20.06.2001 tarih ve 4684 sayılı “Fonların Tavsiyesi ile ilgili Kanun” ile KOSGEB’in gelirleri önemli ölçüde daralmıştır. Aynı şekilde 31.07.2004 tarih ve 25539 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5230 sayılı Yasa ile Kamu Bankaları’ndan sağlanan aidat gelirlerinde de ciddi ölçüde azalma meydana gelmiştir. Bu durum; KOSGEB’in hedef ve stratejilerini gerçekleştirmede çok önemli bir darboğaz oluşturmuştur (Gürkan 2004a). Bu gelişmelere rağmen KOSGEB 2003 yılında yeniden yapılanma çalışmalarına başlamış ve 30.06.2003 tarih ve 25154 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “KOSGEB Destekleri Yönetmeliği” ile 8 olan destek sayısını 22 ana başlık altında 38’e çıkarmış, bürokrasiyi azaltarak istenen evrak sayısını 48’den 5’e indirmiştir. Ayrıca, işletmelere sağlanan destekler, parasal anlamda önemli ölçülerde arttırılmıştır Türkiye’de insanların en büyük sıkıntılarından bir tanesi bürokrasi ile uğraşmaktır. O nedenle KOSGEB’de bürokrasinin azaltılması, işlem hızının artması ve destek sayısının çoğalması çok önemli bir adımdır.

2003 yılında KOSGEB; yeni yöneticilerle yeni bir yönetim anlayışına kavuşmuştur. Bu anlayışın özü; yöneticilerinin benimsediği sürekli değişim, çözüm odaklılık, sanayici ile güçlü sinerjik bağlar kurulması ve ulusal/uluslararası kuruluşlar ile işbirliğine önem vermedir (Gürkan 2004a). Bir kurumda üst yönetim tarafından belirlenen ve benimsenen bir değişim fikrinin alt kademelerde çalışanlar tarafından da kabul edilmesi ve kurumun bu anlayış çerçevesinde hareket etmesi, kurumun başarısı için çok önemlidir.

2004 yılında KOSGEB tarafından ülke genelinde yaklaşık 40.000 KOBİ’yi kapsayan bir “saha araştırma çalışması” yaptırılmıştır. Çalışmanın amacı, **“küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerine verilen hizmet ve desteklerin en etkin şekilde sunulabilmesi için, desteklerden faydalanacak olan işletmelerimizin mevcut durumunun tespit edilmesidir”** (KOSGEB 2004d:1). İşletmeler, hazırlanan algoritmaya göre bilgisayar ortamında değerlendirilmiş ve aldıkları puanlara göre A, B, C, D biçiminde sınıflandırılmıştır. A, B ve C grubundaki işletmelerden; 2005 yılında KOSGEB desteklerinden yararlanabilmeleri için KOSGEB’in internet sitesinden indirilecek “stratejik yol haritası”nın doldurulması istenmiştir. İyi hazırlanmış stratejik yol haritası veya bilinen ismiyle iş planı, işletmelere yol gösterici bir rehberdir. Kısaca;

işletmenin piyasada bulunduğu konumun ne olduğu ve belirlenen hedeflere nasıl, ne zaman, hangi araçlarla ulaşacağını gösterir. İşletmelerimizin çoğunda böyle bir plan yoktur ve her şey KOBİ sahibinin kafasında saklıdır (Odabaşı 2001). O nedenle belirli seviyeye gelmiş işletmelerden böyle bir çalışma istenmesi, yerinde bir karardır. Ancak bu konuda işletmeler bilgilendirilmeli, niçin kendilerinden böyle bir yol haritası istendiği iyi açıklanmalı ve bu çalışmanın KOSGEB için değil kendileri için olduğu anlatılmalıdır. Ayrıca, Stratejik Yol Haritasındaki bilgilerin doğruluğu da kontrol edilmelidir

2004 yılının sonlarından itibaren yeni KOSGEB Destekleri Yönetmeliği'nin yayınlanması beklenmiş ve yeni yönetmelik 24.04.2005 tarih ve 25795 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu tarihe kadar maalesef destek uygulamaları durdurulduğu için KOBİ'ler olumsuz etkilenmiştir. Yeni yönetmelik özünde; bir önceki yönetmelikteki destekleri taşımaktadır. Önemli değişikliklerden ikisi; eski yönetmelikte euro olarak hesaplanan desteklerin YTL olarak düzenlenmesi, diğeri de "Eşleştirme Merkezi" desteğidir.

KOSGEB; KOBİ'lerin özel firmalardan satın aldıkları eğitim ve danışmanlık hizmetlerini desteklemektedir. KOSGEB bünyesinde oluşturulan ve KOSGEB tarafından puan verilen eğitim ve danışmanlık firmaları, eğitim ve danışmanlık havuzuna kayıt yaptırmakta ve firmalar bunlar arasında serbestçe seçim yapmaktadır.

2004 yılında; KOSGEB hizmet ve desteklerinin ek kaynak harcamadan ülke çapına yayılmasını sağlamak üzere TOBB, TESK'e bağlı Odalar, Üniversiteler, KSS, OSB Yönetimleri ile işbirliği içerisinde "Sinerji Odakları" oluşturulmuştur. KOSGEB'in hizmet birimlerinin bulunmadığı illerde kurulacak sinerji odaklarında, üniversitelerden elemanlar KOSGEB çalışmalarına destek verecektir. Nisan 2005 tarihi itibarıyla kurulan sinerji odağı sayısı 30'a yükselmiştir. KOSGEB hizmetlerinin, daha fazla sayıda küçük ve orta ölçekli sanayi işletmelerine götürülmesi ve hizmet ağının genişletilmesi açısından uygulama, son derece önemlidir. Bu yapılanma ile üniversite-sanayi işbirliğine de katkı sağlanabilir ve üniversitelerdeki elemanlar, sanayi işletmelerinde danışman ve eğitmen olarak çalışabilir. Ancak yeni kurulan sinerji odalarındaki personel, gerekli eğitimleri zamanında almalıdır.

1995-2001 yılları arasında çeşitli üniversitelerde KOSGEB faaliyetlerini ele alan 6 adet yüksek lisans tez çalışması yapılmıştır (www.yok.gov.tr 2005).

Kalkınma Ajansları Yasa Tasarısı T.B.M.M.nin gündemindedir. Yapılacak düzenlemede KOSGEB ile Kalkınma Ajansları'nın görev yetki ve sorumlulukları net olarak belirlenmeli, görev kargaşasına meydan verilmemelidir. Çünkü; benzer yetki ve görevler kamu kurumlarını karşı karşıya getirmektedir.

KOSGEB Yönetmeliğinde KOSGEB'in desteklerden yararlanacak işletme tanımında "1 ila 150 kişi çalıştıran KOBİ'ler" ifadesi yer almasına rağmen imalat yapan küçük esnaf ve sanatkarlar; KOSGEB desteklerinden faydalanamamaktadır. Önümüzdeki günlerde yapılacak çalışmalarla onlara da D grubu işletmeler gibi eğitim, danışmanlık ve fuarlara katılma desteği verilmesi uygun olur. Ayrıca, bir araya gelen ve ortak işletme kuran esnaf ve sanatkarlara da ORTKA ve ORTLAB destekleri verilebilir. KOSGEB desteklerinin mümkün olduğunca işletmeleri birleşmeye teşvik etmesi ve onları birlikte hareket etmeye yöneltmesi; kaynak israfını önleyeceği gibi işletmelerin etkinliğini ve rekabet gücünü de arttıracaktır.

Türkiye'de yasal olarak belirlenmiş KOBİ tanımı yoktur. Ancak, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın kuruluş kanununa bir madde eklenmiştir. Eklenen bu maddede **"küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin tanımlanmasına, niteliklerine, sınıflandırılmasına ve uygulamalarına ilişkin esaslar; net satış hasılatları, mali bilanço tutarları ve çalışan sayıları dikkate alınarak Bakanlıkça hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir. Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler kısaca "KOBİ" olarak adlandırılır"** (T.C. Resmi Gazete 2005) ifadesi yer almıştır. Hazırlanacak yönetmelikle AB yasalarına uyum çerçevesinde KOBİ tanımı yapılacaktır. KOBİ tanımı yapılırca imalat yapan KOBİ'ler dışındaki diğer sektörlerdeki KOBİ'ler de KOSGEB'in görev alanına gireceğinden KOSGEB'in görevleri daha da artacaktır.

KOBİ'lerin; kurulum ve işletme faaliyetlerine ilişkin olarak ihtiyaç duyacakları tüm bilgilere hızlı ve etkin bir şekilde ulaşabilmeleri amacıyla, internet ortamında tek elden organize edilecek bir site kurulması planlanmıştır. "kobi.tobb.org.tr" erişim adresli internet sitesi TOBB bünyesinde oluşturulacaktır. Kamu kurum ve kuruluşları ile mesleki kuruluşlar internet adresleri ile birlikte, KOBİ'lerin kendilerinden alacakları izin, belge ve destekler için yapılması gereken işlemleri anlaşılabilir bir şekilde TOBB bünyesinde açılacak sitede kendilerine ayrılan bölümlere kaydedeceklerdir (T.C. Resmi Gazete 2005b) KOBİ'lerin bilgiye daha çabuk ulaşması için iyi düşünülmüş bu eylem sitesi henüz faaliyete geçmemiştir.

KOSGEB sanayiciler tarafından daha çok tanınmaktadır.

Bürokrasinin azalması, desteklerin hızlı bir biçimde KOBİ'lere ulaşması ve girişimcilerin KOSGEB'i daha çok tanınması nedeniyle eski yıllara göre çok sayıda işletme destek talebi için KOSGEB'e başvurmaktadır.

Yukarıda belirtilen olgular nedeniyle;

KOSGEB'e bütçe ve diğer kaynaklardan aktarılan imkanlar artırılmalıdır.

KOSGEB'de çalışacak uzman sayısı artırılmalıdır.

KOSGEB'de çalışan uzmanlar; girişimcilerin yatırım, finansman, ihracat, verimlilik, teşvik, vb. konulardaki sorularına cevap verebilmeli, bunun için uzmanlar gerekli eğitimi almalıdır.

Belirli aralıklarla yapılacak anketlerle işletmelerin; KOSGEB'in çalışmalarından duyduğu memnuniyet dereceleri ölçülmeli ve istekleri öğrenilmelidir.

Sinerji Odakları personeli gerekli eğitimleri almalıdır.

KOSGEB'in internet sayfaları KOBİ'lere eğitim veren bir okul gibi olmalı,. KOBİ'leri ilgilendiren her türlü mevzuat ve işletmecilik bilgileri burada yer almalıdır.

8. Beş Yıllık Kalkınma Planı ve yıllık programlarda belirtilen hususlar gerçekleştirilmeli ve KOSGEB Yasası AB yasalarına uyumlu hale getirilmelidir.

Yukarıda saydığımız gelişmelerle KOSGEB, küçük ve orta ölçekli işletmelere çok daha faydalı olacak ve ulaştığı KOBİ sayısı artacaktır.

Teşekkür: KOSGEB Başkan Danışmanı Sayın Murat Kepir'e katkılarından dolayı teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

DİE, (2003), *2002 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı*”, Haber Bülteni, 14/10/2003 tarih ve

B.02.01.DİE. 10.00.906-164

DPT, (1995a), *7. Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000)*, Resmi Gazete: Tarih: 25 Temmuz

2005, Sayı: 22354 Mükerrer

_____, (2000b), *8. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005)*, Resmi Gazete: Tarih: 05 Temmuz

2000, Sayı: 24100 Mükerrer

_____, (2000c), *1999 Yılı Programı*, Resmi Gazete: Tarih: 15 Kasım 2000, Sayı: 24231 Mükerrer

_____, (2001d), *2002 Yılı Programı*, Resmi Gazete: Tarih: 28 Ekim 2001, Sayı: 24567 Mükerrer

_____, (2003e), *2004 Yılı Programı*, Resmi Gazete: Tarih: 28 Ekim 2003, Sayı: 25273 Mükerrer

_____, (2004f), *2005 Yılı Programı*, Resmi Gazete: Tarih: 31 Ekim 2004, Sayı: 25629 Mükerrer

_____, (2000g), *8. Beş Yıllık Kalkınma Planı Sanayi Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara

_____, (2003h), *Türkiye Cumhuriyeti Ön Ulusal Kalkınma Planı (2004-2006)*, Ankara

_____, (2004i), *KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı*, Ankara

_____, (2003j), Türkiye'de Sanayi Politikaları, Ankara

Eyüboğlu, D. (2003), Girişimciliğin Geliştirilmesi, MPM Yayını No: 668, Ankara

Gürkan, E. (2004a), KOSGEB Yeniden Yapılandırılıyor”, *KOSGEB Sanayicinin Sesi*,
Yıl: 3

Sayı: 15, Eylül-Ekim, 30-31

_____, (2005b), Referans Gazetesine Verilen Mülakat, 26.04.2005

KOSGEB, (1991a), 1990 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara

_____, (2002b), 2001 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara

_____, (2004c), 2003 Yılı Faaliyet Raporu, Ankara

_____, (2004d), KOSGEB Saha Araştırma Çalışması Ön Değerlendirme Raporu,
Ankara

Odabaşı, Y. (2001), Pazarlama Planı Rehberi, KOSGEB Yayını, Ankara

T.C. Resmi Gazete, (2005a), *Sanayi ve Ticaret Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri
Hakkında*

Kanuna Bir Ek Madde Eklenmesine İlişkin Kanun, Tarih: 16 Nisan 2005, Sayı: 25788

_____, (2005b), *KOBİ Bilgi Sitesi Kurulması ile ilgili 2005/2 Nolu Başbakanlık Genelgesi*,
Tarih: 05.02.2005, Sayı: 25718

_____, (2003c), *KOSGEB Destekleri Yönetmeliği*, Tarih: 30 Haziran 2003, Sayı:
25154

_____, (2005d), *KOSGEB Destekleri Yönetmeliği*, Tarih: 24 Nisan 2005, Sayı:
25795

Tekin, M. (2005), Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü Girişimcilik, Konya

TİSK, (2004), Avrupa Birliği'nde Girişimciliğin Gelişmesi "Türkiye'ye Yol Gösteren İlke,

Politika ve Uygulamalar, Ankara

TOBB, (2004), 2004 Türkiye İktisat Kongresi KOBİ Çalışma Grubu Raporu Sunuş Metni,

Ankara

http://www.halkbank.com.tr/pb/engine/1,1065,2_6_1ihrcd,00.html 28.4.2005

<http://www.kosgeb.gov.tr/Destekler/Default.asp?Action=&ID=14> 20.04.2005

<http://www.kosgeb.gov.tr/Hizmetler/> 23.04.2005

<http://www.yok.gov.tr/YokTezSrv> 20.04.2005